

Ingen alarm om psykisk helsevern hittil i koronakrisen

De fleste i psykisk helsevern får hjelp, men hjelpen er annerledes. Det er hovedbudskapet til paraplyorganisasjonen Rådet for psykisk helse.

TEKST

Øystein Helmikstøl

PUBLISERT 27. mars 2020

EMNER **korona**

BEKYMRET, MEN INGEN ALARM De som trenger innleggelse, får hjelp. Men behovet og prioriteringene blir nok annerledes nå. Det er rapporter leder Tove Gundersen i Rådet for psykisk helse nå får fra medlemsorganisasjonene og samarbeidspartnerne. Foto: Privat

– Helsetjenesten jobber systematisk for å tilpasse seg krisen vi opplever nå. Vi får en del positive tilbakemeldinger. Folk greier å områ seg godt.

Det sier generalsekretær Tove Gundersen i Rådet for psykisk helse. Organisasjonen har 31 medlemsorganisasjoner.

– De som trenger innleggelse, får hjelp. Men behovet og prioriteringene blir nok annerledes nå. Det rapporteres det om fra våre medlemsorganisasjoner og samarbeidspartnere.

Gundersen opplyser at de har en rekke kontakter i de ulike helseforetakene, og forteller at det er utfordringer hos noen. Men hovedbildet er dette:

«Folk greier å områ seg godt»

Tove Gundersen, Rådet for psykisk helse

Det rapporteres stort sett om at alle får hjelp. Men hjelpen er blitt annerledes.

Noen fortvila

Rådet for psykisk helse får ifølge Gundersen også meldinger fra noen som er fortvila. De er bekymret for at pasienter blir skrevet ut for tidlig.

– Jeg får skriftlige meldinger som denne: «Nå vet jeg om 10 pasienter som blir skrevet ut, som aldri burde vært skrevet ut.» Slike utsagn er lite etterprøvbare. Men det er erfaringskonsulenter, pasienter og pårørende som har meldt dette til oss.

Gundersen presiserer at de samme som melder bekymring, også sier at de opplever å bli tatt hensyn til.

Rådslederen gir likevel uttrykk for en viss bekymring.

– Jeg er bekymret for at de som har et funksjonsnivå som er marginalt, blir enda sjukere. Vi vet at de som klarer seg best, er de med flest muligheter og best støtteapparat fra før.

– *Rammer dette de alvorligst psykisk syke?*

– Vi frykter at det blir slik. Men vi har ikke vært i denne situasjonen mer enn i en kort periode. Foreløpig har vi ingen oversikt over hvor mange som er rammet slik at livskvaliteten er blitt mye dårligere. Det er ingen som har målt dette. Vi vet bare at avdelinger er midlertidig lukket og uten pasienter. Men en fullstendig oversikt over dette er det ingen som sitter på, sier hun.

«- Dette kan få store konsekvenser for de alvorligst psykisk syke, hvis ikke kommunene er i stand til å ta vare på dem»

Kristin Bergersen, Mental Helse

Rådet for psykisk helse får inn meldinger fra en rekke steder der lokaler for psykisk syke er relativt tomme nå, fordi de blir stengt av for å bruke sengekapasitet og personalet på en annen måte.

Psykologtidsskriftet har bedt om en kommentar fra Helsedirektoratet om meldinger til Rådet for psykisk helse om avdelinger i psykisk helsevern som angivelig legges om, og at syke pasienter angivelig skrives ut for tidlig. Helsedirektoratets kommunikasjonsavdeling viser til de nye retningslinjene. Helsedepartementet har foreløpig ikke svart på henvendelsen.

Nye retningslinjer

Gundersen er opptatt av at de nye retningslinjene som Helsedirektoratet har kommet med for psykisk helse- og ruspasienter, skal brukes.

– Vi må sette inn tiltak i kommunene, slik Helsedirektoratet anbefaler i de nye retningslinjene. Vi må ta hensyn til bosituasjonen, for eksempel. Det skal ikke være slik at de som sliter aller mest, ikke får noen form for kontakt, sier hun.

Organisasjonen Mental Helse opplyser til Psykologtidsskriftet at de ikke sitter på informasjon om hva slags tilbud som er stengt/satt på vent, og hvor.

– Dette kan få store konsekvenser for de alvorligst psykisk syke, hvis ikke kommunene er i stand til å ta vare på dem, skriver kommunikasjonssjef Kristin Bergersen.

Hun forteller at de fra Hjelpetelefonen får denne typen tilbakemeldinger:

- Mange er ensomme, opplever at tilbudene de har hatt, enten er avlyst, utsatt eller nå skal foregå på Skype eller på telefon (dette gjelder både innen somatikk og innen rus/psykiatri). Flere pårørende som har bekymringer knyttet til at behandlingstilbud utsettes/avlyses – særlig innen rus/psykiatri.
- Flere er også frustrert over at de blir oppfordret til å ringe hjelpeapparatet (NAV, helsestasjon, lærere, familiekontor, opplysningstelefoner osv.), og så møter de opptatte linjer eller veldig lang kø.
- Flere er også opptatt av hvordan deres privatøkonomi kommer til å endre seg, og er bekymret for familiens økonomiske fremtid.
- Færre som ytrer bekymring for selve viruset, og stadig flere som ytrer bekymring for konsekvensene av tiltakene som er iverksatt.

Ferske meldinger

«– Noen av disse blir vurdert som ikke suicidale, men de er kanskje det likevel»

Torbjørn Mohn-Haugen, leder i Erfaringsentrum

Torbjørn Mohn-Haugen er leder i den nasjonale interesseorganisasjonen Erfaringsentrum, som organiserer erfaringskonsulentene.

FERSK UNDERSØKELSE Leder Torbjørn Mohn-Haugen i Erfaringsentrum har fått svar fra erfaringskonsulenter landet rundt om korona-krisen og psykisk helsevern. Foto: Magnus Kristiansen/Mental Helse

Erfaringskonsulenter er personer som er ansatt i helsetjenesten på bakgrunn av sin egen erfaring med psykisk helse, rus eller som pårørende. I Norge er dette en voksende yrkesgruppe som benyttes i kommunale tjenester, i spesialisthelsetjenesten og i en del rusinstitusjoner.

Erfaringsentrum sendte torsdag i forrige uke ut en spørreundersøkelse til 178 erfaringskonsulenter landet rundt. Foreløpig har det kommet inn 35 svar. Mohn-Haugen understreker at det ikke er evidensbaserte tall, men at det gir et bilde av situasjonen slik erfaringskonsulenter opplever den nå.

91 prosent svarer ja på spørsmål om koronasituasjonen har ført til begrensning av tjenestene, eller om den har ført til stenging av ulike tilbud.

60 prosent svarer at de får oppfølging både på telefon og video, og mange av erfaringskonsulentene som har svart, melder om at dette er en av oppgavene de bruker mye tid på om dagen.

– Det er vanskelig å være isolert i leiligheten uten sosial kontakt, melder noen. En del er alvorlig bekymret og forteller at angsten er forverret, og at pasienter er blitt skrevet ut før tiden. Noen er engstelige for om de får hjelp hvis de skulle trenge det.

Det er også noen av respondentene som forteller at økonomi er vanskelig for noen av brukerne, og at det er utfordrende å komme i kontakt med NAV.

Enkelte svarer at tilbudene hos dem er akkurat som før, men at det er fokus på at det ikke skal være for mange i samme rom.

– Det meldes også om ensomhet og en del om økonomiske bekymringer. De har trøbbel på grunn av permitteringer og må ha sosialhjelp. Nå er det vanskelig å få kontakt med NAV, sier Mohn-Haugen.

Mohn-Haugen er enig med Tove Gundersen i at det ser ut til at de fleste som trenger det, får hjelp også nå, men han er bekymret for den gruppen som kun får telefonoppfølging.

– Noen av disse blir vurdert som ikke suicidale, men de er kanskje det likevel. På poliklinikken ville det kanskje blitt gjort en grundigere vurdering enn det man får til med en telefonsamtale, sier Mohn-Haugen.

TEKST

Øystein Helmikstøl, journalist i Psykologtidsskriftet